

פרק כב'

<p>"ויחזר אף ה'" פסוק זה מעורר שאלה מרכזית בפרשה: אם הקב"ה מתיר לבלעם ללכת עם שליחי בלק, מדוע כעס עליו כשהלך בפועל?</p> <p>תשובה אחת היא שהקב"ה התיר לבלעם דבר אחד, ואילו בלעם שהלך נתכוון לדבר אחר, כדברי רש"י שאמר בלעם בליבו "שמא אפתנו ויתרצה ולקלל", או כדברי רמב"ן: שהקב"ה התיר "אם לקרוא לך בלבד" ותו לא, דהיינו – רק לילך עימם, תוך הבהרה ברורה שלא יוכל לקלל את עם ה', ואילו הוא הלך עימם "כרוצה להשלים חפצם על כן חרה אף ה'...ועוד שהיה בזה חילול ה' כי בלכתו עמהם סתם והוא ברשות השם חשבו שנתן לו רשות לקלל להם את העם.. תשובות אלו מדגישות את רשעתו של בלעם ואת התחכמותו כנגד רצון ה'.</p> <p>תשובה אחרת מדגישה את ענין הבחירה החופשית, ולפיה הקב"ה אמנם אפשר לבלעם ללכת אחרי שבלעם הפציר בו, אך אין בכך כל הצדקה להליכתו "ומכאן אתה למד שבדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו" (מדרש במדבר רבה, כ יב). המורה יבחר מה להציע בפני התלמידים על פי שיקול דעתו.</p> <p>בלעם הרשע בהמשך לדברי רש"י על ההשוואה בין בלעם לאברהם ה"יוצאים מהשורה": אברהם - מאהבת ה', ובלעם – משנאת ישראל. ניתן להמשיך ולבקש מהתלמידים להעלות דוגמאות (חיוביות ושליליות) מתי אנחנו "יוצאים מגדרנו", "משתגעים" עבור משהו או מישהו שאנו מאד רוצים או אוהבים, או ההפך. ולשייך לכל תיאור כזה "אברהם" או "בלעם".</p> <p>בהמשך לכך ניתן ללמוד את המשנה בפרקי אבות (פרק ה, משנה יט): "כל מי שיש בידו שלשה דברים הקלו - מתלמידיו של אברהם אבינו. ושלשה דברים אחרים - מתלמידיו של</p>	<p>ב אל זקני מדין הקשר בין מנהיגי מואב ומדין: אע"פ שהיו אויבים זה לזה, עשו שלום ביניהם כנגד ישראל; עצת מדין – ללחום בעם ישראל "בפיו".</p> <p>ג "לא תלך עמהם" לא מדבשך ולא מעקצך"!</p> <p>ד "מלא ביתו" מידותיו של בלעם: נפש רחבה, וגאווה בכוח</p> <p>ה "ויחבש את אתנו"; ההשוואה בין אברהם לבלעם, "השנאה – מקלקלת את השורה"!</p>	<p>א-כ: בלק מלך מואב רואה כיצד גברו עם ישראל על שני מלכי האמורי האדירים, וחושש כי גורלו יהא דומה; הוא מבקש להילחם בעם ישראל בדרך מיוחדת של קללה ולשם כך שולח להביא את בלעם בו בעור מארס נהרים; הקב"ה אוסר על בלעם ללכת: "לא תלך עמהם!" "לא תאר את העם, כי ברוך הוא!"; בלק שולח שליחים בשנית. בפעם הזו הקב"ה מתיר לבלעם ללכת עימם, ובתנאי: "וְאֵת הַדָּבָר אֲשֶׁר אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אַתָּה תַעֲשֶׂה!"</p> <p>כא-לח: מעשה האתון בלעם הולך עם שליחי בלק; מלאך ה' מתייצב "בדרך לשטן לוי" (למכשול); האתון רואה את מלאך ה'. בתחילה נוטה האתון מן הדרך, אחר כך נלחצת אל גדר המשעול ולבסוף רובצת תחתיה; בלעם מכה את האתון ואז מתרחש נס ופלא "ויפתח ה' את פי האתון"; האתון מוכיחה את בלעם, והקב"ה מגלה לעיניו את המלאך; בלעם מתוודה ומציע לשוב על עקבותיו אך המלאך מורה לו להמשיך: "לך עם האנשים ואפס את הדבר אשר אדבר אליך אתו תדבר".</p>
--	--	--

<p>בְּלַעַם הָרָשׁ: עֵין טוֹבָה, וְרוּחַ נְמוּכָה, וְנִפְשׁ שְׂפֵלָה וְכוּ". ראשית – נאתר בפסוקים היכן רואים את התכונות של בלעם (בלעם רוצה לקלל, להסתכל על החיסרון והפחיתות בעם לישראל ולהרע להם; הוא רודף כבוד "כי כבד אכבדך מאד", וממון - "אם יתן לי בלק מלוא ביתו כסף וזהב"), לאחר מכן המורה יעלה מצבים בכיתה והתלמידים יאמרו מה תהיה דרכו של בלעם ומה תהיה דרכו של אברהם, שהיא דרכנו.</p> <p>רש"י - לעג לבלעם שבשעה ש"הולך להרוג אומה שלמה בפיו" צריך לחרב כדי להתגבר על אתונו</p>		
--	--	--